

Mona Hansen

Språk i aviser og magasin

En kartlegging av lesbarhet og språkfeil i *Aftenposten*,
Dagbladet, *VG*, *Hjemmet*, *Se og Hør* og *Tara*.

Prosjekttittel	Språk i ukepresse og dagspresse
Prosjektansvarleg	Johann Roppen
Prosjektleder	Johann Roppen
Finansiering	Magasin og ukepressens forening (MUF)
Forfattar	Mona Hansen
Ansvarleg utgjevar	Høgskulen i Volda
ISBN	978-82-7661-270-7
ISSN	0805-6609
Distribusjon	http://www.hivolda.no/fou

© Forfattar/Høgskulen i Volda

Føresegnene i åndsverklova gjeld for materialet i denne publikasjonen. Materialet er publisert for at du skal kunne lese det på skjermen eller framstille eksemplar til privat bruk. Utan særskild avtale med forfattar/Høgskulen i Volda er all anna eksemplarframstilling og tilgjengeleggjering berre tillate så langt det har heimel i lov eller avtale med Kopinor, interesseorgan for rettshavarar til åndsverk.

Arbeidsrapportserien er for faglege og vitskaplege arbeid som ikkje fullt ut stettar krava til forskingsrapportar. Det kan vere delrapportar innanfor større prosjekt, eller læremateriell knytt til undervisningsføremål.

Arbeidsrapportane skal vere godkjende av anten dekan, gruppeleiar, prosjektleder (for IAAI: instituttleder) eller ein annan fagperson dei har utpeika og forskingskoordinator ved HVO. Kvalitetssikringa skal utførast av ein annan enn forfattar.

Innhold

1. Sammendrag	5
2. Bakgrunn, utvalg og metode.....	7
3. Lesbarhetsindeks (liks)	12
4. Vurdering av språkfeil	19
5. Eksempler på språkfeil av ulik type	25
6. Andre interessante innfallsvinkler	37
7. Konklusjon	39
8. Referanser	40
9. Vedlegg	41

1. Sammendrag

I denne rapporten blir enkelte sider ved språket i magasiner og aviser sammenlignet. Et utvalg på seks enkeltpublikasjoner, tre dagsaviser og tre magasiner, har blitt sammenlignet ut fra to hovedstrategier: 1) Tilgjengelighet og 2) Forekomst av språkfeil.

Tilgjengelighet har blitt vurdert gjennom en kartlegging av lesbarhetsindeks (liks) for de utvalgte publikasjonene. Resultatene viser at de tre dagsavisene hadde en gjennomsnittlig liks på 40, mens de tre magasinene hadde en gjennomsnittlig liks på 32. Etter dette kriteriet er magasiner noe lettere å lese og forstå enn aviser. For avisenes del er tallene i samsvar med tidligere målinger, men det kan se ut til at liks for nyheter og reportasje har gått noe ned de siste 15 år.

Forekomst av språkfeil har blitt undersøkt ved gjennomlesing av tekstene. Vi har fokusert mest på riktigheten i tekster skrevet av publikasjonens egen redaksjon. Enkelt kan vi si at magasinene er korrekt skrevet, etter offisielle språknormer. I rapporten har vi presentert en del av det vi har funnet av språkfeil, og så godt som alle feil er funnet i avisene. I magasinene er det bare kommafeil vi kunne trekke fram. En sparsom bruk av komma synes å være en trend både i magasinene og avisene.

Noe som tas i betraktning når man skal vurdere disse resultatene, er at tekstene i magasinene overveiende har en enkel oppbygning. Når de samme strukturene går igjen og en har nok tid til korrekturlesing, er det delforklaringer på hvorfor magasinene har riktigere språk enn avisene. Avisene består av flere tekster enn magasinene, og innholdet er i det store og det hele mer avansert og differensiert.

Vår oppgave har ikke vært å vurdere hvor godt språket er i de ulike publikasjonene, men dette hadde vært interessant å studere i en oppfølgende studie. Språkføringen i en tekst kan altså være glimrende selv om den inneholder språklige feil.

Prosjektet har blitt gjennomført i tiden 1. mai til 1. juli 2008. Cand. philol. Mona Hansen har stått for registreringen av de aktuelle tekstene, mens prosjektleder dr. polit. Johann Roppen har vært prosjektleder og hatt ansvaret for utformingen av studien. Studien har blitt gjennomført under knappe tidsfrister og med små tilgjengelige ressurser, og det foreliggende arbeidet må vurderes i lys av dette.

2. Bakgrunn, utvalg og metode

Dette prosjektet har blitt til etter forslag og finansiering fra MUF (Magasin og Ukepressens Forening) ved Karen Eldbjørg Toven. Oppdragsgiver bestilte prosjektet i april 2008, og prosjektet skulle være ferdig innen 1. juli 2008. Den økonomiske rammen for prosjektet har også vært avgrenset. Begge deler har gjort det nødvendig å avgrense prosjektet i stor grad både når det gjelder omfanget av tekstmaterialet (korpus), analysemetoder og hvilke kriterier korpus skal vurderes på bakgrunn av.

Prosjektleder har vært førsteamanuensis i journalistikk dr.polit Johann Roppen ved Avdeling for mediefag ved Høgskulen i Volda. Utøvende forsker har vært cand. philol. Mona Hansen.

Hypotese og forskningsspørsmål:

Oppdragsgiver har i utgangspunktet presentert følgende hypotese:

«Språket i magasiner og ukepresse er bedre, mer levende, mer gjennomarbeidet og mer korrekt enn i papiravisene.»

Innenfor de gitte rammene når det gjelder tid og økonomi er det uråd å svare utfyllende på disse spørsmålene. Forskningsspørsmålet i dette prosjektet har derfor blitt avgrenset til følgende:

- I hvilken grad skiller magasiner og aviser seg fra hverandre når det gjelder lesbarhet (liks)?
- I hvilken grad skiller magasiner og aviser seg fra hverandre når det gjelder språklige feil?

Vi mener det innenfor de gitte rammene har vært mulig å finne troverdige om ikke uttømmende svar på disse spørsmålene. De foreliggende funn bør derfor betraktes som hypoteser, som forhåpentligvis kan egge til videre forskning på disse spørsmålene.

Vi har her brukt begrepene aviser og magasiner i stedet for dagspresse og ukepresse. Avisene vil med sine nettutgaver komme ut flere ganger om dagen, samtidig som magasiner ikke lenger er låst til å komme ut en gang pr uke. Noen få kommer ut oftere, og andre sjeldnere.

Utvalg

I tidligere undersøkelser av magasiner og aviser fra Møreforskning Volda har noen få sentrale publikasjoner blitt analysert gjentatte ganger: VG, Dagbladet og Aftenposten har vært brukt som eksempel på aviser. Se og Hør og Hjemmet har vært de vanligste eksemplene på magasiner (Roppen & Flo, 2003) (Roppen, 1997). I materialet i dette prosjektet har i tillegg til de som er nevnt ovenfor, også magasinet Tara blitt undersøkt. Materialet består dermed av følgende seks publikasjoner:

Tabell 1 Publikasjoner i utvalget. Frekvens og opplag i 2007.

Aviser	Magasin
Aftenposten morgen og kveld, 7 d. (250.179 (morgen) og 131.089 (kveld))	Hjemmet (uke) (206.543)
Dagbladet, 7 d. (135.611)	Se og Hør (2 x uke) (235.695 (tirsdag) og 175.517 (weekend))
VG, 7 d. (309.610)	Tara (1 g. mnd) (31.328)

Disse seks publikasjonene er med unntak av Tara blant de aller største i Norge innenfor sine markeder. Vi presiserer at det er papirutgaven av avisene vi har analysert. Tara er tatt med, da dette er et eksempel på et nyere magasin og med en annen eier enn de to andre. For hvert medium har vi inkludert ett eksemplar – én utgave – i vårt materiale. I en språklig undersøkelse som denne er det liten grunn til å forvente at det vil være store variasjoner fra en utgave til den neste av et magasin eller en avis. Vi har derfor generert et tekstkorpus som består av ett eksemplar av hver av de nevnte publikasjonene.

For avisenes del er innholdet elektronisk tilgjengelig gjennom databasen Retriever (tidligere A-tekst). Det har tidligere vært påpekt at NTB-tekster ikke har vært representert i databasen (Srebrowska, 2005) (Eriksen, 2005). Men vi ser i vårt materiale at en rekke NTB-saker er inkludert også i den elektroniske versjonen.

For magasinenes del har hver enkelt bedrift gjort tilgjengelig både papirversjon og elektronisk versjon (pdf) av de aktuelle utgavene. Dessverre var ikke pdf-versjonene av publikasjonene enkelt håndterbare som tekstfiler, men krevde mye etterarbeid. I verste fall kan det være en feilkilde, siden mye tekst hadde flytt sammen og måtte sorteres ut på nytt. Dette er noe andre som skal analysere slikt materiale bør være oppmerksom på.

En del sjangre har ikke vært formålstjenlige å inkludere i undersøkelsen. Det gjelder for eksempel annonser, fjernsynsprogram, idrettstabeller, tegneserier, kryssord, opplistinger og andre tekster som ikke framstår som løpende tekst.

I tabell 2 går det fram hva som har blitt omfanget av denne utvalgsstrategien.

Medium	Utgave	Tekster (Artikler)	Ord
Aftenposten	15. april 2008	232	62 418
Dagbladet	15. april 2008	103	27 695
VG	15. april 2008	108	27 195
Hjemmet	Nr. 16/2008	49	58 679
Se og Hør	Nr. 30/2008	46	28 811
Tara	Nr 4/2008	119	49 557
I alt		657	254 355

Som det går fram av tabellen, består materialet av 657 tekster med tilsammen ca 254.000 ord¹ for norske medier i 2008. Er dette et stort eller et lite materiale?

Et relevant sammenligningsgrunnlag når det gjelder omfang på tekstkorpus er Thore Roksvolds doktoravhandling (Roksvold, 2005). Roksvold har blant annet studert nyhetsartikler i Adresseavisen, Dagbladet, Gudbrandsdølen, Nordlys og Sunnhordland for årene 1903, 1933, 1963 og 1993. Hans tekstkorpus består i alt av 200.000 ord, likt fordelt på hver årgang for de fem nevnte avisene, men omfatter altså bare innenrikske nyhetstekster. For hver årgang består dermed Roksvolds materiale av 50.000 ord. Hans Strand oppgir i sin doktoravhandling (Strand, 1984) å ha et korpus på 325.000 ord fordelt på 15 ulike publikasjoner.

Sammenlignet med begge disse to doktoravhandlingene kan materialet i vår undersøkelse regnes som omfattende og av relevant størrelse. Det har vært mulig for oss å generere og håndtere et såpass omfattende materiale innenfor vårt avgrensede prosjekt fordi vi har hatt tilgang til tekstene i digitalisert form. Roksvold nevner da også at han forsøkte å digitalisere tekster fra mikrofilm, men fikk en så høy feilrate at forsøket ble oppgitt. Dette samsvarer godt med de generelle erfaringene på dette området.

¹ Antall ord som er oppgitt her er noe for høyt da en del ord av teknisk karakter var med i bruttoutvalget, men ikke tatt med i utvalget som vi har analysert. Dette er for eksempel © opplysninger.

I en artikkel i Forbrukerrapporten² i 2007 ble også liks for de tre avisene kartlagt, sammen med blant andre Se og Hør. Resultatene fra denne svært begrensede testen av fire artikler i hver av publikasjonene gav som resultat at Aftenposten, Dagbladet og VG hadde en gjennomsnittlig liks mellom 37 og 40, mens Se og Hør hadde en liks på 28. Slike undersøkelser er så begrensede i omfang at de har minimal verdi og kan bare brukes som en introduksjon til metoden.

Menneske eller maskin?

Et aspekt ved denne undersøkelsen er at man til en viss grad kan si at den er en sammenligning mellom menneske og maskin når det gjelder språk. I en artikkel i fagbladet Journalisten i november 2006³ gikk det fram at VG fra årsskiftet 2006/2007 ville slutte å drive korrekturlesing i tradisjonell forstand, og at Aftenposten alt hadde sluttet med korrekturlesing.

En oversikt fra det norske språkteknologiselskapet TANSA (www.tansa.no) viser at både Aftenposten, Dagbladet og VG er kunder hos Tansa. Journalistene i de tre publikasjonene har dermed tilgang til det produsenten kaller et kraftig, profesjonelt dataverktøy – men de må selv velge å bruke dette verktøyet for å luke ut feil. Feil som TANSA registrerer eller kunne registrere, vil dermed fortsatt kunne dukke opp på trykk hvis journalistene eller de som redigerer, ikke bruker verktøyet. I vårt materiale fant vi veldig få ortografiske feil, og det er heller ikke mye å utsette når det gjelder bøyning av ord. Så det enkelte ordet har fått en rett form, med noen unntak. Det som er å utsette, ligger mest på det syntaktiske og idiomatiske nivå. Tegnsettingen svikter det aller mest på.

En undersøkelse fra Retriever kan tyde på at det over tid har blitt færre ortografiske feil i avisene, i det minste i Aftenposten og NTB, som undersøkelsen omfattet. Journalisten siterer fra undersøkelsen:

Mens feilstavingene «potensiale», «medlemsskap», «inneforstått» og uttrykket «stille spørsmålstegn» forekommer i Aftenposten og NTB 140 ganger i 1995, er tilsvarende tall 24 i 2005. Aller verst var det i 1991, da forekom det hele 418 feilstavinger av disse ordene/uttrykkene i Aftenposten og NTB.⁴

2 http://forbrukerportalen.no/Tester/2007/lettlest_nytt_pa_net

3 «Siste korrektur», *Journalisten (nett)*, 17. november 2006

4 «Blir stadig bedre», *Journalisten (nett)*, 26. mai 2006

Retriever antar at det er automatiske ordrettingsprogrammer som må ta æren for at det blir færre skrivefeil av denne typen.

Magasinene i undersøkelsen har, etter det vi har fått opplyst fra Magasin og Ukepressens forening, egne korrekturlesere. Vi er ikke kjent med om korrekturlesingen alltid blir gjennomført før publisering, som kvalitetskontroll og språkrøkt etter publisering eller som en kombinasjon av disse. Kort sagt har det ikke vært mulig innenfor prosjektets rammer å kartlegge hvordan språkrøkt rent faktisk drives i redaksjonene. Det gjelder også opplæring og bruk av TANSAs, språklig veiledning fra interne kompetansepersoner eller om TANSAs muligheter når det gjelder personlig veiledning blir benyttet.

3. Lesbarhetsindeks (liks)

Lesbarhetsindeks (liks) er et mål på teksters tilgjengelighet, og bygger på antakelsen om at korte ytringer (setninger)⁵ og korte ord er lettere å oppfatte for leseren enn lange ytringer med lange ord. Rent praktisk blir liks regnet ut ved at man innenfor en ytring teller antall ord og deretter teller antall ord med flere enn seks tegn. Vi kan for eksempel ta en ytring med 16 ord hvor fire av ordene har flere enn seks tegn. Antall ord blir da 16, mens andel lange ord er 25 prosent (4 av 16 ord). Liks blir da $16 + 25 = 41$.

Kartlegginger av liks har tidligere blitt gjennomført for flere svenske og norske medietekster, noe som gjør det mulig å sammenligne resultatene fra dette prosjektet med tidligere prosjekt og litteratur på området (Vinje, 1982) (Björnsson, 1968) (Strand, 1984). Vi vil her særlig forholde oss til Thore Roksvolds doktoravhandling fra 2005. Roksvold har i sin avhandling reknet ut liks manuelt, altså ved å selv telle antall ord og antall lange ord per ytring. Vi har i stedet benyttet oss av en tjeneste på internett hvor liks og en rekke andre egenskaper ved tekster blir beregnet. Tjenesten finnes på denne nettadressen:

<http://www.liks.se/index.php>

I et vedlegg til denne rapporten er avsnittet ovenfor brukt som eksempel på hvordan tjenesten fungerer.

Det som også er en viktig erfaring med å behandle disse tekstene elektronisk, er at hver eneste tekst må gjennomgås med tanke på å luke ut punktum der dette ikke er en ytringsmarkør, som for eksempel når punktum markerer tusenskilte eller er innbakt i forkortelser.

Tolking av liks-resultater

Ulike forfattere oppgir noe ulike kriterier for hvordan liks-resultater skal tolkes i praksis eller hvilke tekstsjangre som regnes som vanskelige eller lett tilgjengelige. I figur 1 nedenfor har vi gjort rede for hvordan ulike kilder har klassifisert lesbarhetsindeks når det gjelder forståelighet i forhold til ulike tekstlige sjangre. Som man ser, så vil grensen mellom svært lette og «bare» lette tekster hos ulike kilder variere mellom ca 25 og 30. Grensen mellom lette og middels vanskelige tekster ser ut til å være et sted i området 35-40.

⁵ I språkvitenskapelig terminologi refererer begrepet setning til ordsammenstillinger som minst inneholder et verbal og et subjekt. Språkrådet anbefalte i 2007 at man i skolen bruker begrepet *ytring* om alt som står mellom to store skilletegn (Johannessen og Hagen 2007). Store skilletegn er punktum, utropstegn og spørsmålstegn. Tidligere ble begrepet periode brukt om det som nå skal kalles ytring. En ytring kan altså inneholde en eller flere setninger. Vi følger i denne rapporten Språkrådets anbefalte begrepsbruk.

Figur 1: Vurdering av liks hos ulike kilder.

Björnsson (1968)	Vinje (1982)	Vestad og Alme (2002)	Svensk Wikipedia	Dansk Wikipedia
27 Mycket lätt (Barn- och ungdomsböcker)	20 Svært lett (20-35: Skjønnlitteratur for barn og unge)	<24 Lette (Barne og ungdomslitteratur)	<25 Barnböcker	<24 Let tekst
33 Lätt (Skönlitteratur)	30 Lett (30-43: Skjønnlitteratur for voksne)	25-34 Lette (Skjønnlitteratur for voksne)	25-30 Enkla tekster 30-40 Normaltext, skönlitteratur	25-34 Let for øvede læsere
39 Medelsvår (Dags- og veckopress)	40 Middels (37-50: aviser og ukeblad)	35-44 Middels vanskeleg (Hovudtyngda av journalistiske tekster)	40-50 Sakinformation	35-44 Middel (Dagblade og tidsskrifter)
47 Svår (Saklitteratur)	50 Vanskelig (47-60: Saklitteratur)	45-54 Vanskelege	50-60 Facktexter	45-54 Svær (saglige bøker, akademiske utgivelser)
56 Mycket svår (Facklitteratur)	60 Svært vanskelig (>55 Faglitteratur)	55 Svært vanskelege		>55 Meget svær (faglitteratur på akademisk niveau, lovttekster)

Det er i en del av kildene vanskelig å vite hvordan man har kommet fram til disse kriteriene og hvilke metoder man har brukt for å vurdere hvordan lesere oppfatter tekster med ulike liksverdier. Det finnes også en rekke andre metoder for å vurdere teksters lesbarhet, men ulike språk har ulike egenskaper, og i Norden er det liks-metoden som ser ut til å være den dominerende.

Som det også går fram av figur 1, kan man forvente å finne at medietekster har verdier i området rundt ca 40. Thore Roksvold har i sin doktoravhandling funnet at i et utvalg av norske aviser, så man i løpet av forrige århundre svakt fallende liks fra nærmere 50 i gjennomsnitt i 1903 til ca 40 i 1993. Denne historiske utviklingen er svært viktig å notere seg da mange av de tidligere studiene av liks etter hvert har blitt av gammel dato.

Den svenske forskeren Hans Strand har i sin doktoravhandling fra 1984 kartlagt liks både for svenske aviser (morgontidningar och kvällstidningar) og magasiner (veckotidningar).

Strands materiale er henta fra 1976 og omfatter det han kaller reportage, eller vanlig nyhets- og reportasjestoff i publikasjonene.

Strands rangering av medietyper etter liks blir følgende:

- Morgontidningar: Høyest liks (43)
- Kvällstidningar: Middels liks (38)
- Veckotidningar: Lavest liks (36)

Den samme rangordningen kom også Björnsson fram til i en studie fra 1968 (sitert av Strand 1984).

Man kan spørre om høy eller lav liks i seg selv er et tegn på godt eller dårlig språk. Det er vanskelig å vurdere det uten å dra inn også andre moment i en slik vurdering. Det man kan konstatere er at både norske aviser og norske magasin vender seg til et allment publikum og at enkelt språk derfor er nødvendig og ønskelig.

Resultater av liks-kartlegging

I tabell 3 har vi presentert resultatet av liks-kartleggingen av våre medietekster. Som det går fram av tabellen hadde alle de tre avisene en liks på 40 mens de tre magasinene hadde en liks mellom 30 og 34.

- Avisene har et normaleie med en liks på 40. Magasiner ligger på et klart lavere liks-nivå på 30-34.

Tabell 3 Gjennomsnittlig liks, standardavvik og største og minste liks for alle medium – alle artikler.

Medium	Gj.sn. liks	Std.avvik	Max	Min
Aftenposten	40	7,20	59	19
Dagbladet	40	8,02	67	24
VG	40	6,53	57	25
Hjemmet	30	5,09	40	19
Se og Hør	33	4,96	48	24
Tara	34	6,60	50	16

Ut fra de svenske resultatene er det overraskende at Aftenposten med sin tradisjonelle morgenavisprofil har samme liks som populæravisene. Dette bryter med mønsteret som ble funnet i Sverige tidligere. Imidlertid kan det se ut som det er flere ekstra lange ord i Aftenposten. Dette kunne en sjekke ut ved å sortere frekvensen av ord med ulik lengde. Et ord med seks bokstaver kan være enkelt å lese for de fleste, mens et ord med for eksempel seksten bokstaver vil være vanskeligere å avkode raskt.

Vi har ikke skilt mellom Aftenpostens morgenutgave og kveldsutgave, men forventer ikke å finne vesentlige forskjeller siden det her er snakk om samme redaksjon.

- Løssalgsavisene og Aftenposten har samme liks.

En nærliggende tolkning av dette resultatet er at Aftenposten over tid har forenklet sitt språk. Omlegging til tabloid og en språklig endring fra riksmål til mer moderat konservativt bokmål kan på ett plan sies å være ulike sider ved samme sak. Dette funnet bør uansett følges opp med andre studier.

Vi har i tabellen også oppgitt standardavvik for hver publikasjon. Av dette går det fram at det er størst spredning i liks-verdier for Dagbladets tekster og minst spredning i Se og Hør.

- Dagbladet har størst spredning i liks – Se og Hør har minst spredning i liks.

En artikkel i Dagbladet hadde den høyeste registrerte liks med 67 i en notis som var hentet fra spalten «Dagbladet for 25 år siden»:

Kristelig Folkepartis to hovedfigurer Kjell Magne Bondevik og Kåre Kristiansen, viser at de fortsatt står for forskjellige holdninger til regjeringssamarbeid i sine innledninger på partiets landsmøte i går.

Mens Kristiansen klar la opp til en konklusjon om at det er nødvendig for partiet å komme med i regjeringen snarest mulig, var Bondevik langt mer påpasselig med å understreke sin tilbakeholdenhet.

En notis i Aftenposten hadde en Lix på 114. Dette var en redegjørelse av fødselsdager for en rekke personer. Siden dette var en oppramsing med lite preg av løpende tekst, nærmest en tabell, ble notisen fjernet fra utvalget. Men teksten er like fullt et skoleeksempel på at en ved bruk av et par punktum til erstatning av komma ville komme ut med en langt lavere liks.

Siden Dagbladet også er representert i Roksvolds materiale er det mulig å sammenligne utviklingen over tid. Det har vi gjort i tabell 4. Utviklingen er ikke lineær og entydig i retning av stadig lavere liks, men vi kan likevel se at for 2008 har Dagbladets nyhetsartikler (nyheter og reportasje, unntatt notiser) lavest liks.

- Dagbladet har over tid fått lavere liks.

Tabell 4 LIKS for Dagbladets nyhetsartikler 1903, 1933, 1963, 1993, 2008.

År	LIKS
1903	52
1933	41
1963	45
1993	42
2008	38

Kilde for LIKS for 1903-1993 er Roksvold (2005:354), mens 2008 er eget materiale.

Liks og sjanger

Strand (1984) har funnet at liks varierer mye mellom ulike sjangre innenfor en publikasjon. Roksvold (2005) har i sitt materiale valgt ut journalistiske tekster og oppgir ikke eventuelle forskjeller mellom ulike tematiske eller tekstlige sjangre. For å referere til Strand, så har han funnet ut at lederartikler, utenlandsstoff og kulturstoff har liks-verdier på 48-50, mens sport, allmenne nyheter og kåseri har liks på mye lavere nivå – mellom 40-43.

I vårt materiale har vi brukt en enkel klassifisering av tekstene etter hovedtyper av sjangre. Hovedtypene er notiser, nyheter og reportasje, ledere og kommentarer, leserbrev, og fiksjonsstoff. Notiser vil i praksis handle om nyheter. Nyheter og reportasje ligner mest på Roksvolds materiale. Kommentarer er en noe problematisk kategori da det kan både være inviterte og lønnede bidragsytere som skriver der – eller skribenter som ikke har noen tilknytning til publikasjonen i det hele tatt. Når det gjelder leserbrev, så er de skrevet av folk utenfor avisen. Det er vanskelig å vite i hvilken grad kommentarer utenfra og leserbrev er redigert av publikasjonen. Men publikasjonene er ansvarlige for alt som blir trykt og således må publikasjonsorganet svare for både form og innhold. Fiksjonsstoff er brukt som betegnelse på føljetonger og noveller i Hjemmet.

Tallene viser at ledere og kommentarer har høyere liks enn nyheter og reportasje i de tre avisene. Den samme tendensen ser man ikke i magasinene, men det må også sies at det er

svært få artikler som faller inn under kategorien leder eller kommentar i magasinene. Magasinenes spaltister vil regnes som en form for kommentar. Observasjonen er dermed beheftet med store metodiske problemer fordi den omfatter så få artikler.

Forskjellen på overordnet nivå mellom aviser og magasiner blir ikke vesentlig endret av at vi har brutt materialet ned på enkeltsjangre. Avisene har fortsatt høyere liks enn magasinene.

- Aviser har i sitt nyhets- og reportasjestoff en liks på ca 39, mens magasinene har en liks på ca 33.

Når det gjelder notiser, så ser vi for alle medier at liks ligger høyere enn gjennomsnittet for mediene totalt sett. Det betyr ikke nødvendigvis at notiser med høy liks er vanskelig tilgjengelige. Nettopp fordi de er så korte vil leserne gjerne oppfatte dem som veldig oversiktlige.

En annen generell tendens som går igjen i vårt utvalg, er at brev fra leserne har lavere liks enn annet meningsstoff i publikasjonen, men for de flestes del også lavere enn nyheter og reportasje.

- Leserne skriver enklere enn journalistene.

Dette kan tolkes på flere måter. Et perspektiv kan være at det er selvsagt at leserbrev har en enklere utforming enn publikasjonenes egne tekster. Leserbrev er jo for en stor del skrevet av ufaglærte, som egentlig ikke tenker på hele leserkretsen. Av profesjonelle skribenter må vi forvente at de har et viktig budskap å formidle, ledsaget av et mer avansert språk. På den andre siden blir det generelle utdanningsnivået i samfunnet stadig høyere, og dermed blir det suksessivt flere lesere som har like god eller bedre utdanning enn journalister. Høyt utdannede lesere kan ha forventninger om at tekster skal være sammensatte for å være interessante å lese og vil kunne avfeie enkle tekster som uinteressante.

Man kunne tolke dette som at publikasjonene burde skrive enklere for å bli mer markedstilpasset. På den andre siden er det journalister som har bestemt hvilke leserbrev som skal trykkes. Det er altså journalister som har foretrukket leserbrev med enkelt språk. Vi har naturligvis ingen informasjon om språket i leserbrev som har blitt valgt bort.

Tabell 5 Gjennomsnittlig liks for ulike sjangre i aviser og magasiner

Medium	Notiser	Nyheter / reportasje	Leder og komm.	Leserbrev	Fiksjon	I alt
Aftenposten	43	38	40	36		40
Dagbladet	41	38	44	38		40
VG	41	39	42			40
Hjemmet		32	34	29	26	30
Se og Hør		33	32			33
Tara	37	34	32	28		34

Fiksjonsstoffet i Hjemmet hadde lavest liks av samtlige stofftyper i de seks publikasjonene. Dette stemmer godt med tidligere undersøkelser, som plasserer skjønnlitteratur i en lettere tilgjengelig kategori enn de fleste medietekster. Innslaget av fiksjonsstoff gjør at liksen for Hjemmet blir den laveste av alle publikasjonene. Nyheter og reportasjestoff i Hjemmet har en liks på omtrent samme nivå som i Se og Hør og i Tara.

Delkonklusjon når det gjelder liks

Avisene har en liks på 40, noe som antakelig er lavere enn tidligere. Aftenposten har som abonnementsavis samme liks som de to løssalgssavisene. Magasinene har en liks fra 30-34. Ser man bare på nyheter og reportasje har avisene en gjennomsnittlig liks på 39, mens magasinene har en gjennomsnittlig liks på 33.

- Målt etter liks er magasinene lette å lese, mens avisene er middels vanskelige.

4. Vurdering av språkfeil

Forutsetninger for vurdering av språkfeil

Det er nokså lett å peke på språklige feil på ortografisk og morfologisk nivå i tekster, om en legger offisielle skriftspråknormer til grunn. Ordbøker og grammatikker viser hvilke normer som er gjeldende, med aktuelle valgmuligheter. Det er også relativt enkelt å avgjøre hva som er idiomatisk riktig; hvilke ord som passer sammen i et uttrykk. Men hva som er korrekt forståelse av ord kan være i endring. Billedlige uttrykk får lett flere varianter, de krever beherskelse. Vi har i dette prosjektet tatt rimelig høyde for hva som er korrekt.

Innen syntaksen kan én rekkefølge bedømmes som bedre enn en annen, de subtile nyansene er vi mindre opptatt av her, selv om det kan være fruktbart å diskutere dem. Vi nøyer oss med å sirkle inn det som avgjort er språklige feil – etter allmenne kriterier. På syntaktisk nivå kan det være ord som kommer på toppen, uten at de har noen funksjon i ytringen. Eller det kan være andre opplagt ulogiske ordsammenstillinger, som bryter med forventningene om samsvar. Syntaktiske feil forstyrrer lett lesningen, ved at en ikke får tak i hva som menes, uten selv å måtte stokke om, supplere eller trekke fra elementer. Det er feil som strengt tatt ikke bør forekomme i publiserte tekster. Vi dveler mer ved denne feiltypen.

Feil i tegnsetting kan slå ulikt ut. Hvis det etter reglene mangler komma i korte ytringer, behøver ikke det å hemme lesningen. Kanskje vil en tvert imot oppleve flyten som bedre. Men i lange ytringer kan mangel på komma hindre oppfattelsen av innholdet. Da fanger vi det klarere inn som en språkfeil, fordi tilgjengeligheten kan sies å ikke være optimal.

Vi kan altså gå nokså enkelt til verks ved å konstatere hva som er avvik i forhold til gjeldende skriftspråknormer, mens det er noe vanskeligere å avgjøre hva som er idiomatisk korrekt og syntaktisk mest formålstjenlig. Språket er i stadig endring, så absolutte skiller mellom det korrekte og det ukorrekte er umulig å sette. Offisielle normer kommer gjerne i etterkant av språklig innovasjon. Stilistisk kan en eksperimentere med språket, og brudd med vedtatte normer kan være eksempel på det. Dette tar vi høyde for i analysen.

Publiseringsorganet kan oppfatte at egne normer er bedre enn de allment aksepterte, for eksempel når det gjelder bruk av tegn. Det har vært hevdet at pressen bør stå nokså fritt

når det gjelder valg av språkform. Hans Jürgen Heringer (1980: 60; 1982: 96; jf. Roksvold 2005: 39) er blant dem som har stilt seg kritisk til normering av mediespråket. Et argument er at mediene bidrar til å forme språket. Om mediespråket med rette skal ha status som en egen språktype; medielect (jf. Roksvold 2005), på linje med dialekt og sosiolect er vi likevel i tvil om, selv om utformingene av tekstene stiller egne krav til skribenten.

Hvis skribenten gjør avvik fra vedtatte språknormer, bør han eller hun i alle tilfeller gjøre det bevisst – fordi den alternative skrivemåten fungerer bedre. Forklaringen på avviket må ikke være den at det skorter på kyndighet. En bevisst kreativ utprøving av språket er det rom for innenfor rammene av denne undersøkelsen. Når denne hensikten er åpenbar, reknes det ikke som språkfeil. Vi tar også høyde for at publikasjonene vil ha egne språklige standarder og har da kartlagt i hvilken grad avvik er konsekvente eller ikke.

Eksemplene vi trekker fram, illustrerer feiltyperne. De fleste av dem er hentet fra tekster skrevet av avisens egne skribenter, men noen av dem er signert personer utenfra avisen. Publiseringsorganet står etter vår mening like fullt ansvarlig for det som kommer på trykk, og til å rette opp språket i den grad det er nødvendig. Men dette kan formodentlig komme i konflikt med knappe tidsfrister, om skribentene skal gi sitt tilsagn til endringer.

Det er viktig å understreke at feil forekommer i ellers meget gode tekster. Det er ikke vårt mål å vurdere feilskrivningene i de ulike avisene opp mot hverandre. Men ut ifra de funn som er gjort, er det interessante forskjeller å spore, selv om liksen kom uventet likt ut. Dette kunne være interessant å utdype i framtidige prosjekt.

Metodisk tilnærming til tekstene – og helhetsvurdering

Hver tekst og hver publikasjon må sees som en helhet. Skal en si noe om feilskrivning, er en nødt til å ha en formening om kvaliteten på de tekstene som er skrevet, selv om det ikke er vårt anliggende nå å formidle hvor gode tekstene er som språklig levert produkt. Vi må ha en formening om hvorvidt feilen er en tilfeldig glipp eller om den er av mer systematisk og gjennomgripende art. Det er det siste som egentlig er av størst interesse å få kartlagt.

En fruktbar innfallsvinkel kunne avgjort ha vært å bedømme språklig kvalitet etter flere kriterier, som måtte defineres nærmere. Det kan vise seg at gode tekster har mange språkfeil. De såkalte flyktighetsfeilene forekommer selv om skribenten vet mer enn godt nok

hva som er korrekt. Kanskje oppstår slike feil nettopp fordi skribenten i øyeblikket konsentrerer seg sterkt om andre elementer i teksten. Allerede Jacob Rosted (1810: 9; jf. Roksvold 2005: 73) foregrep nyere minneforskning ved å hevde at vår sjel ikke kunne se mer enn én gjenstand om gangen. Jo flere baller som turneres i skriveprosessen, jo lettere kan vi tenke oss at feil sniker seg inn i ellers glimrende tekster. Vi kan våge følgende påstand: Det er bedre med et godt innhold i en litt ufullkommen form enn et dårlig innhold i en perfekt form.

Vi har prøvd å se hele materialet under ett, med tanke på å observere en tendens når det gjelder grad av riktighet og type feil. Denne tilnæringsmåten har vært supplert med nærlesning av enkelttekster for å avgjøre om det mer flyktige inntrykket har hatt gyldighet. Med denne tilnærmingen ser en hva som skiller seg ut ved å være spesielt bra, og som en ikke behøver å lete så mye etter i den enkelte tekst.

Resultater

Det overordnede inntrykket av alle publikasjoner er følgende:

- Det er en stor overvekt av riktig språkføring i alle publikasjonene.

Dette vil si at språkfeilene ofte forekommer mer sporadisk, de er knyttet til enkelttekster – og til en viss grad til type tekst. Noe av kulturstoffet i alle de tre avisene har høy grad av riktighet. Dette er muligens en type stoff en har bedre tid til å bearbeide språklig. Men vi har ikke grunnlag for å slutte at visse typer tekst skiller seg ut som spesielt dårlige hva riktighet angår. Det kan se ut som nyhetsstoff og andre typer reportasjer i avisene får med en del slengere av feilskrivning, som lett kunne lukes ut.

For Aftenpostens del trakk Erik Borg og Dag Herbjørnsrud (1995: 46; jf. Roksvold 2005: 97) en liknende konklusjon etter å ha undersøkt Aftenpostens aftennummer, idet feilene ikke utgjorde «en foruroligende stor andel av Aftenpostens tekstmengde.» Men det fantes feil; «særlig kommafeil og slurvefeil.»

Hvordan skiller så de to hovedtypene av medier seg fra hverandre? Magasinene kommer best ut ved at de er så godt som feilfrie. Det er naturligvis vanskelig å si med sikkerhet at vi ikke har oversett noen feil, men dette er altså vårt hovedinntrykk. På den annen side; når vi la

merke til langt større omfang av feil i avisene, ville kanskje andre lesere gjøre det samme. For vi forventet et annet resultat, nemlig det at det var jevnere fordeling av feil mellom magasiner og aviser.

Når det ikke er noen observerbare feil, er det faktisk lite å si om språkføringen på dette ene punktet. Men det kunne være mye å si i henhold til andre variabler som gjaldt språklig kvalitet, som bruk av klisjéer for eksempel. Uten at det er noe vi har oversett, er altså vårt resultat dette:

- Magasinene har betydelig færre språkfeil enn avisene.

Tiden journalistene har til å sjekke språkføringen før tekstene går i trykken, kan være én kritisk eller forklarende faktor på forskjellen mellom aviser og magasin.

Språkets kompleksitet er ikke tatt i betraktning. Denne kan variere fra publikasjon til publikasjon og fra tekst til tekst. Et rikt innhold følges gjerne av en mer kompleks språkbruk, som krever mer av skribenten. Ved å ha et stort ordforråd, variere setningsbygning og bruk av fraser, følger gjerne språkfeil, fordi en risikerer mer gjennom utformingen av språket. Slike komplekse tekster må gjerne bearbeides godt språklig når det rikholdige innholdet er på plass. Hvilken språkform som passer, har med stoffet å gjøre. Det en vil skrive om i magasinene, er gjerne av en litt mer konkret art, og da passer en enkel form, som er rimelig lett å fylle. Det samme gjelder det lettere og mer underholdende stoffet i avisene. Det er likevel ikke opplagt at det er det enkleste stoffet i avisene som har færrest språkfeil. Dette punktet er interessant å undersøke videre, ettersom magasinene kommer så godt ut i henhold til variabelen språkriktighet. Har avistekster med lav liks færre språkfeil enn de med høy liks? Det ser ikke ut til å være noen sammenheng; både korte og lange avistekster med høy liks ser ut til å ha like få språkfeil som tekstene med lavere liks.

- Innenfor én og samme publikasjon kan noen tekster identifiseres som feilfrie, og de er av ulik teksttype.

To av magasinene, Tara og Se og Hør, mangler noen steder komma der det etter regelen skal være. Det er alltid i samme type strukturer, før og etter leddsetninger og mellom helsetninger. Det samme gjør seg gjeldende i avisene. Komma er alltid med (evt. med tilfeldige avvik) der en skiller mellom det som er uttrykt og den som har uttrykt det («....., uttalte NN»). En av publikasjonene skiller seg ut positivt når det gjelder bruk av komma:

- Hjemmet har forbilledlig bruk av komma. Kommafeil er ellers den vanligste feilen i materialet, etter reglene.

For samtlige av de undersøkte publikasjonene er det høy grad av riktighet når det gjelder ortografi og bøyning. Også de sammensatte ordene har fått en riktig form, nesten uten unntak.

Vi kunne forvente en viss frekvens av disse feiltypene hvis en sammenlikner med tekster som blir skrevet innen andre samfunnsområder. Orddelingsfeil er muligens en feiltype som brer seg. Kanskje skyldes en slik trend påvirkning fra engelsk, som har andre regler for deling av ord. Også veldig lange ord i materialet er skrevet sammensatt, i tråd med gjeldende rettskrivningsregler. Det ser ikke ut som det har vært problematisk å få en rett form på de lengste sammensatte ordene.

En personlig vurdering er at substantiv sammensatt med særnavn (egennavn) burde få en utforming med bindestrek og stor bokstav for særnavnet (av typen *bygde-Norge*). Det er eksempler i materialet på at disse skrives ut som vanlige sammensatte substantiv. Vi trekker fram noen eksempler i oversikten over språkfeil i neste kapittel, men hensikten er å åpne for en drøfting.

Det er få elementære språkfeil i materialet, slik som bruk av stor bokstav, feil bruk av *og/å*, *da/ når* etc. Vi kan konkludere med at:

- Feil bruk av *og/å* og *da/når* forekommer bare helt unntaksvis i det store materialet vi har analysert.

De fleste feilene det er aktuelt å trekke fram som eksempler, gjelder feilskjær på det idiomatiske og syntaktiske nivået. Og en kan en kan peke på at presisjonen ikke alltid er fullgod:

- Mange av språkfeilene gjør tekstene vanskelige å forstå.

5. Eksempler på språkfeil av ulik type

Ettersom det er i avisene vi har funnet språkfeil, sier det seg selv at eksemplene må komme fra disse publikasjonene. I alle avisene var det lett å finne feil. Hvis en skulle sammenlikne avisene med hensyn til grad av riktighet, måtte en saumfare tekstene grundigere, og helst hatt et større materiale.

Kommafeil:

Denne feiltypen er det opplagt flest av i materialet. Når det kommer opp i flere hundre avvik fra kommareglene i materialet sett under ett, er det grunn til å tro at det har sammenheng med egne normer for hva som er ideell praksis. For det kan umulig være vanskelig for en profesjonell skribent å sette komma på rett sted. Kanskje redaksjonene mener at flyten er bedre ved bruk av få komma? Vi vil hevde at det motsatte som regel er tilfelle. Komma gjør enhetene i ytringene lettere å oppfatte. Mellom *det* som blir sagt og *den* som har sagt noe, er det gjennomført bruk av komma i materialet.

Vi ser det ikke som hensiktsmessig å presentere og systematisere kommafeil før og etter bisetninger og mellom hovedsetninger, som er det gjennomgående mønsteret. En ser dette med det blotte øye når en leser gjennom tekstene. Det mest interessante er i hvilken grad manglende komma hindrer kommunikasjonen i tekstene. Og da følger et eget avsnitt hvor noen spesielt tungleste ytringer blir trukket fram. Disse har høy licks ved siden av at de fleste av dem mangler komma.

Eksemplene som gis av andre typer feil i materialet, gir ikke et fullstendig bilde av feil som forekommer totalt. Men de gir en pekepinn om hvilke feiltyper vi finner flest av, innenfor det tidsrommet vi har hatt mulighet til å studere materialet.

Syntaktisk oppbygning med overflødige ord:

Eksemplene under er nærmest som trykkfeil å betrakte. Skribentene vet nok hva som er korrekt.

«Moren ante uråd etter at å ha mistet telefonkontakt med Engla i en halv time.» (24)
(Korrekt: «...etter å ha mistet...»).

Det er mer smårusk i samme tekst, da trenger nok teksten mer omhu.

«Ryggglidelser, eller i det vesentlige sykefravær knyttet til dette, utgjør 1.3 % av statsbudsjettet.» (36) (Korrekt: «..., eller det vesentlige sykefraværet...»).

Ufullstendige setninger:

Vi forstår hva som menes, men følgende setning må kompletteres med et verbalt uttrykk:

«Skarning påpeker at arbeidsgiver nå selv kan ringe til legen å få en forklaring på hvorfor den ansatte ikke kan møte på jobb eller [motta informasjon] i et oppfølgingsmøte.» (4)

I eksemplene som følger, har enkelte ord sikkert bare falt ut, for språkføringen er ellers grei. Siden det er relativt lettleste tekster virker det i liten grad inn på tilegnelsen av innholdet, men i enkelte tilfeller har viktige ord falt ut.

«- Vi hadde ikke navn og visste ikke hvem det var, men [vi] hadde noen adresser og slo til på fire steder. Et av stedene var det treff, forteller Tollefsrud til NRK.

Omstendighetene rundt hvordan mannen fikk med seg jenta i leiligheten er uklare, men Tollefsrud sier politiet har grunn til å tro at [han har] lokket henne med seg.» (7)

«Hvis [personen] ikke puster, start med hjerte-/lungeredning.» (8)

Ut ifra sammenhengen ser det ut som et ord har falt ut også her:

«Da har det vært lønnsomt for kunden å betale et høyere honorar [i barnefond] enn i indeksfond.» (15)

Det samme gjelder her:

«Husleie kan bare kreves justert én gang i året med endringene [i] konsumprisindeksen.» (21)

«I Stjärnsund ble et helt [lokalsamfunn] mobilisert i løpet av kort tid.» (24)

«Mandag var samme dag [som] 42-åringen ble pågrepet i sin lastebil i Sør-Sverige.» (30)

Substantivet har meningsstygde i setningen. Her har det falt ut i en kort notis med to setninger.

«Selskapet gjør seg klar til en allianse med et annet flyselskap for å overleve i flyindustriens knallharde [konkurransen], melder selskapets ledelse.» (33)

Her har kun noen små ord falt ut:

«Frisører og butikkfolk må slutte [å] opptre som roboter.» (41)

«Utenom skole og artistliv er Malin, som mange andre jenter, opptatt [av] turn, håndball og hest.» (44)

Ordstilling:

«Mer radikalt enda er oppbruddet fra det naturgitte.» (Bedre: «*Enda mer radikalt er...*») (1)

Ordstillingen er feil, det er muligens en glipp. Men det er flere unøyaktigheter i samme tekst.

Sviktende presisjon:

«Det åpnes for teknisk styrt barneproduksjon. Også i dag brukes teknikken når det naturlige ikke fungerer. Det nye er at...» (Bedre: «*...Allerede i dag brukes...*») (1)

Ordvalget er ikke direkte feil, men adverbiale *allerede* spisser meningen mer.

Noen liknende gjelder neste eksempel, bare at det her er et substantiv som vil være mest meningsbærende:

«Den britiske avisen The Independent omtaler også lørdagens åpning av den «glitrende hvite marmorbygningen som reiser seg opp fra fjorden, i nærheten av [stedet] der vikingen grunnla den opprinnelige byen for 1000 år siden» og mener den er et praktfullt tilskudd til hovedstadens skyline.» (14)

Paradoksalt nok er det viktig at substantivet, som er meningsbærende, kommer med i en lang ytring (selv om ytringen på den måten blir enda lenger).

Ordet «forrige» i det neste eksempelet gir litt andre assosiasjoner enn det som er tiltenkt:

«Han mener den er et arkitektonisk mesterverk som kan bli et pilegrimssted for sangelskere, slik det forrige store norske kulturbygget Nidarosdomen ble det for kristne.» (14)

(Bedre: «...det *tidligere* store norske kulturbygget..»).

Det spørres om det kan ha skjedd en foveksling mellom *vorige* og *vorherige* i referatet som er gitt fra en reportasje i Frankfurter Allgemeine.

Det har vært reist mange relativt store kulturbygg i Norge mellom 1152 og 2008. Men det forrige «pilegrimsstedet» i Norge var gjerne Nidarosdomen, med en slik sammenlikning lagt til grunn.

Ut ifra sammenhengen forstår en her hva som menes:

«Mitt klare inntrykk er at folk blir manipulert til å delta på kostbare, men verdiløse kurs på bakgrunn av [de personlige] manglene som personlighetstestene ofte viser, sier Johansen til VG.» (26)

Det er likevel viktig å presisere at en tenker på personlige mangler og ikke mangler ved testen. Ytringen åpner for begge tolkningsmulighetene.

Mer tvetydig er denne frasen, som er en overskrift og derfor særlig viktig:

«Europamester på bilsalg» (40) (Bedre: «Europamester i salg av bil»)

En kunne oppfatte det som om en europamester var på et bilsalg.

Klossete formulering:

«- Noe som fikk en leser til å spørre om det er dette det vil si å lide for kunsten, forteller The Independent.» (14) (Bedre: «...spørre om det er dette *som er* å lide for kunsten,....»).

Samsvar i form mellom ledd/ ord som hører sammen:

Ordet «og» binder sammen, og da passer det best å binde sammen et substantiv med et annet substantiv.

«- Finspillet og slik vi ønsker å fremstå, har vist seg ikke å fungere.» (Bedre: « – Finspillet og *måten* vi ønsker å fremstå *på*,.....») (2).

Adjektivet retter seg etter substantivet, her et hankjønnord:

«Akkurat som i sakene med Engla Juncosa-Höglund og Pernilla Hellgren lå kroppen helt åpent da den ble funnet.» (31) (Korrekt: *åpen*)

Trolig er det her ment *åpent i terrenget*, og da ville en omskrivning være å foretrekke.

Ubestemt form av substantivet er forvekslet med bestemt form:

«Tv-sjef Arne Helsing i NRK vil ikke ta stillingen til forslaget fra KrF, men sier følgende:» (37) (Korrekt: «...ta *stilling* til...»)

Adjektivet har ikke fått rett form:

«Mens Kristiansen klar[t] la opp til en konklusjon om at det er nødvendig for partiet å komme med i regjeringen snarest mulig, (..), var Bondevik langt mer påpasselig med å understreke sin tilbakeholdenhet.» (38)

Feilen kan ha vært i det gamle klippet, og da er det ikke så relevant i vår sammenheng.

«Særlig er politiet interesserte i å finne ut om Eklund kan ha vært innblandet i drapet på 16-åringen Malin Olsson fra Göteborg i 1994.» (45) (Korrekt: *interessert*)

Logisk samsvar mellom pronomen og referanse:

En forstår her hva som menes, men begge stedene bør pronomenet erstattes av substantivet det refererer til. Hva de peker tilbake på er ellers utydelig.

«- Nærmeste nabo er en barnepark som ble nedlagt for 10 år siden! Den er sopp- og råteskadet. Skal de gjøre nye investeringer og gjenåpne parken, eller rive?» (5)

(Bedre: «- Nærmeste nabo er en barnepark som ble nedlagt for 10 år siden! *Barneparken* er sopp- og råteskadet. Skal *eierne* gjøre nye investeringer og gjenåpne parken, eller rive?») (5)

Og/å-feil:

«Jeg satt vel bare å så tomt ut i lufta en stund.» (2) (Korrekt: «- Jeg satt vel bare *og* så tomt ut.....»).

Ved sammenbinding mellom to verb i preteritum skal det selvsagt være «og».

Da/når-feil:

«Da han blir sendt på oppdrag til Hollywood skjønner han at dette er sjansen han har ventet på.» (11) (Korrekt: «*Når* han blir sendt,», med komma etter bisetningen)

Idiomatiske feil

«Det er bare mennesker fra små kår som kan finne på å se ut som Dolly Parton - eller Elvis, for å ta et annet eksempel.» (20).

Denne ordbruken er et eksempel på at en ny ordsammenstilling holder på å bli vanlig. Og det er vanskelig å avgjøre om eller når en skal stemple en slik variant som godkjent.

Her har uttrykket fått et muntlig preg: «Han forsøker å rydde opp så godt det går, men han vikles stadig dypere inn i det livsfarlige spillet.» (11) (Bedre: «Han forsøker å rydde opp så godt det *lar seg gjøre*,.....»).

«Kjetil er dessuten en glad gutt som spiller best i medgang, og uttalelsen til Kjetil i matsalen var nok farget av at han nettopp hadde spilt remis mot Eric Moscow som har desidert minst rating i GM-gruppe A.»

(Mer korrekt: «....som har desidert *lavest* rating....»).

Vi merker oss ellers at denne ytringen har hele 37 ord. Denne kunne med fordel vært delt opp med punktum for å lette lesbarheten.

I følgende setning er det opplagt feil ordbruk:

«Utmeldelsen kom i form av et brev til Rederiforbundets styre relativt like etter at Stolt-Nielsen vant en knusende seier over den amerikanske stat i retten i Philadelphia.» (13) (Et korrekt alternativ: «.....et brev til Rederiforbundets styre *nokså kort tid* etter at....»).

Det samme kan vi vel si om neste ytring:

«SFTs klimaanalyse viser at transportreduserende tiltak i byer og tettsteder er blant de mest lønnsomme klimatiltak vi kan gjøre her hjemme.» (16) (Korrekt: «...klimatiltak vi kan *sette i verk*...»)

I de neste eksemplene er det blandet inn et annet verb i et faste uttrykk:

«De stiller de i samme båt som drøyt halvparten av privat ansatte i Norge, eller rundt 700 000 personer.» (17) (Korrekt: «*Da er* i samme båt som...»).

«De må slutte å putte folk i bås etter alderen.» (41) (Korrekt:å *sette* folk i bås....)

«Med et vakkert hodestøt en raskt oppfattet returscoreing og imponerende spill kampen gjennom viste 22-åringen at det kan komme mer utover. - Moa er en skikkelig måljeger, han kommer til å score mye mål, sier Freddy dos Santos til Dagbladet.» (48) (Korrekt: «...at det kan komme mer *i tiden framover*. – Moa er en skikkelig måljeger, han kommer til å score *mange* mål, sier...»)

Feil bruk av preposisjon:

Bruken av preposisjon vil gjerne passere i dette tilfellet, om valget etter vår oppfatning ikke er optimalt:

«En 18-åring fra Søndre Nordstrand ble omringet av unge gutter på vei ut av en fritidsklubb.» (10). (Alternativ: «..... ut *fra* en fritidsklubb.»).

Setningen må sikkert godkjennes, men det lyder bedre med «fra» om forflyttelse ut *fra* et rom, mens en kommer ut *av* for eksempel en eske.

Her er det mer åpenbart feil bruk av preposisjon:

«Utfordringen for nordmenn vil derfor være å ikke ta for gitt at det alltid «er norsk å være best», i en tidligere statsministers ord.» (19) (Korrekt: «..., *med* en tidligere statsministers ord»).

Det som ville være en langt mer alvorlig feil i formidlingen, er om statsministeren skulle være feilsitert. Det Gro Harlem Brundtland sa i sin nyttårstale i 1992 var at «Det er typisk norsk å

være god.» Det siterte utsagnet fra avisen gir knapt mening, evt. må det være at det alltid er best å være norsk.

«- Nå er det like før det kommer et visittkort, humrer Egeberg og minner venninna på at foredraget om forfatteren Gabriel García Márquez begynner om få minutter.» (41) (Korrekt: «.....minner venninna *om* at....»)

«På et sted på vestkysten av Mexico hvor jeg bodde en lengre periode kan man lese anbefalinger på [et] sykehus i byen. Det anbefalte sykehus drives uten lisensiering og har vært involvert i en rekke skandaler.» (46) (Korrekt: «...anbefalinger *av* sykehus.....»)

I tillegg til at det er feil i preposisjonsbruk er det manglende samsvar ved at den ubestemte artikkelen er falt ut. Det er flere ustøe punkt i språkføringen.

«Greit at det er tidlig på sesongen, men alle poeng teller like mye.» (49) (Korrekt: «.... tidlig *i* sesongen,....»)

Sammensatte ord:

«Så ville jeg forsøkt hjerte- og lunge redning.» (5) (Ordet skal skrives i ett; *lungeredning*)

Sammenbinding av særnavn og samnavn:

Jevnfør det vi har sagt lenger framme er dette sikkert en kurant måte å binde sammen et særnavn (egennavn) og et samnavn (fellesnavn) på:

«Aften skrev 4. april at forslaget burde skrinlegges p. g. a. Groruddalssatsingen.» (3)

Men logisk sett kan det virke bedre å bruke bindestrek i slike tilfeller; *Groruddal-satsingen*.

I de neste eksemplene kan det være mer maktpåliggende å skille ut særnavnet:

«- Det betyr at vi har veldig lite innsikt i hvem som egentlig styrer Kultur-Norge, og hvilke midler og metoder de bruker.» (34) (Mer logisk: kultur-Norge)

«Jentene har tatt over mye av oppmerksomheten i Musikk- Norge, men det er gutta som for tida selger mest.» (47) (Mer logisk: musikk-Norge)

Ortografiske feil:

«Målmennene har fått en mye vanskeligere jobb en før, det er vanskeligere å holde en ball, de gir flere returer, som igjen gir flere muligheter for scoringer.» (11)

(Korrekt: «...en mye vanskeligere jobb *enn* før,») (12) Dette kan være en trykkfeil.

Her står det *egentlig* noe annet enn det som menes:

«Han viser til den nye undersøkelsen fra NifuStep, som slår fast at halvparten av elevene som stryker, gjør det i et fag, og årsaken er for høyt fravær i faget til at læreren kan sette karakter.» (22) (Korrekt: «...halvparten av elevene som stryker, gjør det i *ett* fag,.....») (22).

«En upassende grovis fra podiet på et EU-toppmøte, en klaps på en damestomp i full offentlighet eller et annet saftig tramp i klaveret.» (28) (Korrekt: *damestump*)

Det er godt mulig at formen *damestomp* er ment å skulle avspeile lydbildet på en humoristisk måte. Vi har både ordet *stump* og *stomp* i språket, men med ulik betydning.

Dette er en overskrift:

«Provosert av kjærringklippen» (41)

Bruk av æ i ordet kjerring skaper en forventning om at det skal brukes stilistisk i teksten. Vanlig skrivemåte er brukt gjennom teksten. Da er det bedre at normal ortografi følges.

Bøyningsfeil:

Dette er sikkert bare en glipp:

«Rett før pause måtte midtbanemotor forlate banen på grunn av sykdom.» (18)
(Korrekt: *midtbanemotoren*)

Bruk av oppkonstruert ord

I denne setningen er det brukt et ord vi ikke fant som gyldig i ordbøkene:

«De bør heretter være flerflagglige.» (43)

(Bedre: «Det bør heretter være *flagg fra flere nasjoner*.»)

Bruken gjentas:

«At flerflagglige tog er et middel til å fremme integrering?» (43)

Trykkfeil

Når språket ellers er godt, kan vi konkludere med at det i denne setningen bare er en trykkfeil:

«Dessuten kan vi kalle på en av NATOs utrykningssterker i Kabul hvis vi får behov, sier Andersen.» (23) (Korrekt: *utrykningsstyrker*)

«Hun tror det britiske betalingskortfirmaet Apacs må kjenne til eventuelle kortsvindlere i London.» (27)

«Dikterdronningens tid i USA passet ikke inn i dette bilder.» (29) (Korrekt: *bildet*)

Det er litt uheldig at en trykkfeil forekommer i en mellomoverskrift, da blir den mer lagt merke til:

«Åpen om angstsens.» (32)

To ord har flytt sammen:

«Både Meteorologisk institutt og værsenteret Stormvarsler sol og opp til 15 grader fra onsdag og hvert fall ei uke framover.» (35) (Korrekt: værsenteret Storm)

Stor bokstav indikerer at det er navnet på værsenteret, Storm, som menes. Alternativ kunne det oppfattes som verb; *stormvarsler*.

«Sandstad i Kripos sier at de ikke vil hevende seg til svensk politi med spørsmål om de norske drapssakene med det første.» (42) (Korrekt: *henvende*)

«Et salig øs på god tog vondt.» (50) (Korrekt: «Et salig øs på *godt og vondt*».)

Stilistisk bruk av ordform – som ikke er språkfeil:

Opphopningen med tre konsonanter i sitatet i stedet for én gjør det klart at skrivemåten er muntlig etter intervjuobjektets dialekt:

«- Og sjøltillit er ikke noe du får kjøpt på appoteket, sa Nordlie.» (Normal form: apoteket)

Navnet på fotballaget har fått feil form, og likeledes navnet i en sammensetning:

«AIK-tilhengerne gikk amok da Hamamrby tok ledelsen. Nok en gang endte et Stockholm-derby i bråk og kaos» (39) (Korrekt skal være: Hammarby, Stockholm-derby)

Tabell 6 Eksempler på språkfeil:

Nr.	Tittel	Teksttype	Skribent	Liks
1 Af	Fotfestet som glipper	Kronikk	Skribent utenfra	45
2 Af	Har ikke tro på krisehjelp	Sportsreportasje	Egen reporter	30
3 Af	Mer rettferdig tildeling	Debattinnlegg	Skribent utenfra	52
4 Af	Nå blir det lettere å få deg sparket	Intervju	Journalist	46
5 Af	Hva vil du gjort hvis.....	Spørrerunde	Journalist	23
6 Af	Ingen vil overta forlatt barnepark	Intervju	Journalist	40
7 Af	Niåring funnet, 92-åring er pågrepet	Nyhetsreportasje	NTB	31
8 Af	Kan for lite førstehjelp	Reportasje	Egen reporter	35
9 Af	Fikk nesen knust	Nyhetsreportasje	Egen reporter	36
10 Af	Mother Komedie, USA	Fjernsyn; filmanmeldelse	Standardtekst?	30
11 Af	Flakk, Nils Johan Semb - flakkeballer	Sportsreportasje	Egen reporter	43
12 Af	Kjetil briljerer i Gausdal	Reportasje	Journalist	37
13 Af	Meldte seg ut i protest	Reportasje	Journalist	52
14 Af	Utenlandske medier lot seg begeistre	Reportasje	Egen reporter	46
15 Af	Det rimeligste er ikke alltid det beste	Debattinnlegg	Skribent utenfra	46
16 Af	Transport og miljø må gå hånd i hånd	Artikkel	Skribent utenfra	42
17 Af	LO-medlemmer: AFP til alle	Reportasje	Journalist	37
18 Af	Stjal poeng – Brann rotet bort seieren	Sportsreportasje	Egen reporter	41
19 Af	Som skapt for å misforstå hverandre	Reportasje	Journalist	41
20 Af	Sterk selvironi	Musikkanmeldelse	Journalist	36
21 Af	Det lønner seg nesten alltid å eie bolig	Reportasje	Egen reporter	34
22 Af	-Karakterbok i 7. klasse	Reportasje	Journalist	44
23 Vg	KJØRTE – OMVEI etter bombe	Nyhetsreportasje	Egen reporter	39
24 Vg	Den usynlige - mannen	Kommentar	Journalist	33
25 Vg	Ikke ditt ansvar	Intervju	Journalist	37
26 Vg	Scientologiofre advarer	Reportasje	Egen reporter	36
27 Vg	Ber folk – anmelde i London	Reportasje	Egen reporter	44
28 Vg	Klovnen – VANT IGJEN	Nyhetsreportasje	Egen reporter	45
29 Vg	-Undset fikk kjeft – for å hjelpe jødene	Litteratur-anmeldelsene	Journalist	42
30 Vg	SJEKKES – mot kjøring i Norge	Nyhetsreportasje	Egen reporter	35
31 Vg	Fakta	Bakgrunnsstoff	Journalist	34
32 Vg	Helikopter-reporter fikk-FLYSKREKK	Reportasje	Egen reporter	35
33 Db	På frierferd	Notis	Journalist	63
34 Db	Kulturjournalistene egner seg ikke til graving	Reportasje	Journalist	39
35 Db	Første smak av våren	Værrapport	Journalist?	33

Nr.	Tittel	Teksttype	Skribent	Liks
36 Db	Myter om ryggmerter	Kronikk	Skribent utenfra	45
37 Db	-Svekker lisensen	Reportasje	Egen reporter	35
38 Db	Dagbladet 15.april 1983	Gamle klipp	Journalist	67
39 Db	Svensk fotballbråk	Sportsnotis	Egen reporter	28
40 Db	Europamester på bilsalg	Reportasje	Egen reporter	41
41 Db	Provosert av kjærringklippen	Reportasje	Egen reporter	26
42 Db	-Vi må bare vente	Reportasje	Egen reporter	38
43 Db	Flagg-strid	Debattinnlegg	Skribent utenfra	27
44 Db	Malin (12) misbrukt på nettet	Reportasje	Egen reporter	30
45 Db	Kan være ritualmorder	Reportasje	Egen reporter	33
46 Db	Dikt og løgn i Lonely Planet	Innlegg	Skribent utenfra	39
47 Db	Mannstungt på toppen	Musikkanmeldelse	Journalist	36
48 Db	Rundens spiller	Sportsnotis	Journalist	46
49 Db	Mer en misforståelse	Sportsreportasje	Egen reporter	39
50 Db	Children of Bodom.	Musikkanmeldelse	Journalist	46

6. Andre interessante innfallsvinkler

Hele materialet kunne vurderes mer helhetlig blant annet i tråd med de variabler Thore Roksvold har lagt til grunn i sin doktoravhandling (2005). På en bredere basis ville det være mulig å få fram relevante likheter og ulikheter mellom språket i aviser og magasiner slik det faktisk fungerer.

Et relevant spørsmål innenfor vår undersøkelse er om liksen må være så høy som den er i alle tilfeller. Dette spørsmålet kunne vurderes etter to strategier:

- Lengden på ytringene
- Lengden på ordene

I avisene har vi funnet noen ytringer som er unødige lange og tunge. Her er et sitat fra et debattinnlegg (hvor det også mangler et komma etter relativsetningen);

«Dersom det over tid viser seg at antallet barn som trenger bistand fra barnevernet øker, og prisen man må betale for tilpasset hjelp i tillegg øker, må man justere slik at faktoren for barnevern økes i kriteriesystemet.» (A Af)

Finn-Erik Vinje (1982: 338, jf. Roksvold 2005: 134) hevder at en leservennlig ytring sjelden har mer enn 22-25 ord. Ytringen over har 37 ord og kommer ut med en liks på 64. Den kan åpenbart gjøres enklere. Og hva som menes, vil i samme omgang gjøres tydeligere.

Vi har videre et eksempel på at teksten kan gjøres mer tilgjengelig ved at lange ord deles opp. Ved å veksle mer mellom korte og lange ord gis en bedre leserytme:

«- I dag tillater ikke loven oss å pålegge gårdeiere å istandsette verneverdige bygninger, bare å vedlikeholde dem jevnlig.» (Liks 61) (B Af)

Mer lettlest (forslag):

«- I dag tillater ikke loven oss å pålegge gårdeiere å sette istand verneverdige bygninger, bare å holde dem jevnlig ved like.» (Liks 50)

Flere ytringer i materialet overskrider idealet for en leservennlig ytring, også noen i magasinene. Men det er ikke utforsket i sin bredde. Følgende ytring har 35 ord:

«Et enstemming styre mente at forbundet ikke skulle engasjere seg i en slik forespørsel fra Stolt-Nielsen, sier Johnsen som sier at det ikke er mange ganger at en sak av denne karakter kommer på bordet.» (C Af)

Ytringen har hele tre at-setninger (i tillegg til at det mangler komma foran som-setningen).

Enda mindre leservennlig er en ytring med 49 ord (som også mangler komma og har en trykkfeil):

«Et annet Hvidsten-prosekt som har vært i søkelyset i det siste er Grüner Garden på Grünerløkka, hvor en beboer har stått frem både i aviser og på fjernsyn og fortalt at hun ikke har klart å selge leiligheten sin på vanlig måte og at det vil ende med tvangssalg.» (D Af)

Tendensen i de lange ytringene er opphopning av bisetninger, slik som denne ytringen med 46 ord:

«- Mens klubbene tidligere hadde flest lokale sponsorer som stort sett bare var opptatt av fotball, er dagens sponsorer ofte store nasjonale selskaper som krever VIP-losjer som de kan bruke som møtepunkt for å treffe kunder og andre forretningsforbindelser, sier sponsorsjef Anne Karin Dybsjord i Stabæk Event AS...» (E Af)

Tabell 7 Eksempler på lange ytringer:

Nr.	Tittel	Teksttype	Skribent	Liks; hele teksten	Liks; ytring
A Af	<i>Pengene må følge behovet</i>	Debattinnlegg	Skribent utenfra	45	64
B Af	<i>Lover flere kontroller</i>	Intervju	Journalist	47	61
C Af	<i>Meldte seg ut i protest</i>	Reportasje	Journalist	52	55
D Af	<i>To tvangssalg i ungt borettslag</i>	Reportasje	Egen reporter	43	63
E Af	<i>Vipper 165. mill inn i kassen</i>	Sportsreportasje	Egen reporter	41	75

7. Konklusjon

I denne rapporten har det blitt stilt to forskningsspørsmål:

- I hvilken grad skiller magasin og aviser seg fra hverandre når det gjelder lesbarhet (liks)?
- I hvilken grad skiller magasin og aviser seg fra hverandre når det gjelder språklige feil?

Det første av disse spørsmålene har blitt besvart gjennom en analyse av lesbarhetsindeks for utvalgte publikasjoner. Vi har funnet at gjennomsnittlig liks for avisene er på 40. Magasiner ligger på et klart lavere liks-nivå på 30-34. Målt etter liks er magasinene lette å lese, mens avisene er middels vanskelige.

Innenfor avisgruppen finner vi at abonnementsavisen Aftenposten har samme liks som løssalgssavisene VG og Dagbladet. Dagbladet har størst spredning i liks, mens Se og Hør har minst spredning i liks. Over tid kan det se ut til at Dagbladet har fått lavere liks. Innenfor nyhets- og reportasjestoff har avisene en liks på ca 39, mens magasinene har en liks på ca 33. Leserbrev har gjennomgående noe lavere liks enn nyhets og reportasjestoff innenfor hver publikasjon.

Det andre spørsmålet gjaldt forekomst av språklige feil. Vi har funnet så godt som ingen språklige feil i magasinene. Feilene vi har funnet i magasinene er bare kommafeil, unntatt i Hjemmet som hadde forbilledlig bruk av komma. I avisene har vi funnet en rekke språklige feil og har presentert og kommentert 50 eksempler.

8. Referanser

- Björnsson, C. H. (1968). *Läsbarhet*. Stockholm: Liber.
- Borg, Erik og Dag Herbjørnsrud (1995): *Hvorfor galt går verst*. En komparativ analyse av språkpolitikken i Aftenposten og Østlendingen. Semesteroppgave, Journalistutdanningen, Høgskolen i Oslo.
- Eriksen, A. (2005). Replik til Urszula Srebrowskas artikkel «ATEKST kan lede på villspor». *Norsk Medietidsskrift*, 12(1), 44-47.
- Heringer, Jürgen (1980/1982): «Normen? Ja – aber meine!» s. 58 – 72 i Mogge (red.) og s. 94 – 108 i Heringer (red.)
- Heringer, Jürgen (red.) (1982) *Holzfeuer im hölzernen Ofen*. Tübingen: Gunther Narr.
- Johannessen, Janne Bondi og Kristin Hagen (2007): Nye grammatiske termer i skoleverket, *Språknytt*, 2007/2, Oslo [<http://språkråd.no/nb-no/Toppmeny/Publikasjoner/Spraaknytt/Spraknytt-22007/Nye-grammatiske-termer-i-skoleverket/>]
- Mogge, Birgitta (1980): *Die Sprachnorm-Diskussion in Presse, Hörfunk und Fernsehen*. Stuttgart: Klett.
- Roksvold, T. (2005). *Var avisspråket bedre før? : en metodetriangulert studie av normendringer i norsk avisspråk på 1900-tallet*, Acta Humaniora. Oslo.
- Roppen, J. (1997). *Fleire tjuvar på marknaden? : ein innhaldsanalyse av Aftenposten, Dagbladet, VG, Se og Hør og Hjemmet*, Notat / Høgskulen i Volda [og] Møreforsking Volda ; 1998:5. Volda: Høgskulen i Volda/Møreforsking Volda.
- Roppen, J., & Flo, I. A. (2003). *Evaluering av Se og Hør 1998-2003*, Møreforsking Volda. (Vol. 12). Volda.
- Rosted, Jacob (1810). *Forsøg til Rhetorik i et Udtog af Hugo Blairs Forelæsninger over Rhetoriken: med Hensyn til Underviisningen i de lærde Skoler*.
- Srebrowska, U. (2005). ATEKST kan lede på villspor. *Norsk Medietidsskrift*, 12(1), 40-43.
- Strand, H. (1984). *Nusvenskt tidningsspråk kvantitative studier av reportage i morgon-, kvälls- och veckopress*, Stockholm studies in Scandinavian philology. New series 17. Stockholm: Almqvist & Wiksell.
- Vinje, F. (1982). *Journalistspråket*. Fredrikstad: Institutt for journalistikk.

9. Vedlegg

The screenshot shows a web browser window titled "Lix räknare" with the URL "http://www.lix.se/index.php". The page content includes a title "LIX räknare", an introductory paragraph about the LIX index, a text input field with a sample text, and an "Analysera" button. Below the input field, the results are displayed: a LIX score of 41, a classification as "medelsvår, normal tidningstext", and a table of calculation steps and frequency lists.

Läsbarhetsindex (LIX) kan användas för att få uppfattning om hur lätt eller svår en text är att läsa. LIX är baserat på medeltalet ord per mening och andelen långa ord (ord med fler än 6 bokstäver) uttryckt i procent. Det finns flera olika läsbarhetsindex, men i Sverige är LIX det mest använda. LIX utvecklades på 1960-talet av pedagogikforskaren Carl-Hugo Björnsson.

Välj en text nedan och klicka på analysera för att få den skattad enligt LIX.

Klipp Hemsida Dokument

Klistra in text:

Roksvold har i sin avhandling rechnet ut lix manuelt, altså ved å selv telle antall ord og antall lange ord per setning. Vi har i stedet benyttet oss av en tjeneste på internett hvor liks og en rekke andre egenskaper ved tekster blir beregnet. Tjenesten finnes på denne nettdressen:

Analysera

Textens läsbarhetsindex är **41**, vilket innebär att den klassificeras som **medelsvår, normal tidningstext**.

Nedan visas hur läsbarhetsindex (LIX) har beräknats samt hur det kan tolkas. Observera att LIX endast ger en fingervisning om hur lätt eller svår en text är. Tolkningen av LIX-värdet är inte någon exakt vetenskap utan snarare en indikation på vilken nivå texten ligger.

Beräkning	Tolkning
Antal meningar (M): 3	< 30 Mycket lättläst, barnböcker
Antal ord (O): 49	30 - 40 Lättläst, skönlitteratur, populärtidningar
Antal ord med fler än 6 tecken (L): 12	40 - 50 Medelsvår, normal tidningstext
Genomsnittlig meningslängd ($L_m = O / M$): 16,33	50 - 60 Svår, normalt värde för officiella texter
Andel långa ord ($L_o = L / O * 100$): 24,49	> 60 Mycket svår, byråkratsvenska
Läsbarhetsindex ($LIX = L_m + L_o$): 41	

Nedan visas vilken menings- och orduppdelning som ligger till grund för den LIX-beräkning som gjorts. Genom att dela upp längre meningar i kortare och skriva om ofta förekommande långa ord till kortare kan texten göras mer lättläst, åtminstone enligt LIX.

Meningsuppdelning	Frekvensordlista
1 Roksvold har i sin avhandling rechnet ut lix manuelt, altså ved å selv telle antall ord og antall lange ord per setning	1 på 2
2 Vi har i stedet benyttet oss av en tjeneste på internett hvor liks og en rekke andre egenskaper ved tekster blir beregnet	2 i 2
3 Tjenesten finnes på denne nettdressen	3 har 2
	4 en 2
	5 ved 2
	6 ord 2
	7 antall 2